

Grzegorz Dziewulski

„Szkice o wierze”, Andrzej Perzyński, Katowice 2005 : [recenzja]

Łódzkie Studia Teologiczne 14, 270-271

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

scy, stąd Awicenna postuluje przyjęcie bliżej nieokreślonej zasady jednostkownienia po śmierci. Czy nie należy przyjąć takiej zasady w strukturze duszy ludzkiej, by nie odwoływać się do cudu? Czy zasada ta nie powinna też określać duszy zjednoczonej z ciałem, podmiotować jej władz, gdyż działania wszystkich władz są jednostkowe, a nie gatunkowe? Czy możność w duszy nie jest potrzebna do podmiotowania łaski nadprzyrodzonej, bo jest ona czymś szczegółowym, określonym dla konkretnego człowieka, a nie gatunkowym? Czy w ogóle temat gatunkowości nie jest skutkiem niedokładności wyjaśnień platońskich, które porządek myśli przeniosły na realny świat?

Od strony formalnej dzieło jest przejrzystą kompozycją, sensownie podzieloną na tomy, rozdziały i podrozdziały. Autor posługuje się czytelnym i zrozumiałym językiem, stosuje odpowiednie przypisy w tekście i pod nim, dokonuje cennych tłumaczeń oryginalnych tekstów łacińskich, przytacza trafnie dobrane przykłady, wyjaśniające bardziej skomplikowane wypowiedzi ogólne.

Przedstawiona praca stanowi niewątpliwie ważną propozycją naukową i pouczającą lekturę. Wprowadza w obręb filozofii klasycznej i dzieło życia najwybitniejszych uczonych w dobie realizmu. Pokazuje, że św. Tomasz z Akwinu jest nie tyle wielkim filozofem, ile teologiem wszechczasów i w tym kontekście racjonalnie wyjaśnia rzeczywistość. Wysuwa postulat jedności nauki, zdając sobie sprawę z granic dobrze uprawianej filozofii i przekraczając ją przez wprowadzenie w wymiar życia nadprzyrodzonego. Obrana w ten sposób droga ukierunkowuje na zespół podjętych zagadnień i problemów. Stąd specyficzne widzenie rozważanych kwestii. Wyznacza zarazem pozycję antropologii wobec metafizyki, sytuując ją na pierwszym miejscu i opierając na dociekaniach ostatecznych przyczyn człowieka. Pociąga to za sobą umieszczenie człowieka na tle innych bytów cielesnych i duchowych oraz wyznaczenie mu miejsca wśród osób obdarzonych intelektem. Informuje zarazem o nieśmiertelnej duszy ludzkiej jako podłożu rozumnych i wolnych działań.

Renata Muszyńska

Ks. Andrzej Perzyński, *Szkice o wierze*, Uniwersytet Śląski, Katowice 2005, ss. 207.

Warta zauważenia wydaje się publikacja wykładowcy teologii dogmatycznej UKSW w Warszawie oraz w Wyższym Seminarium Duchownym ks. Andrzeja Perzyńskiego pt. *Szkice o wierze*, która niedawno pojawiła się na półkach księgarskich. Adresatami jej mogą być ci wszyscy, dla których ważne są pytania o istotę wiary oraz jej rozumność, a oczekiwana odpowiedź winna być przystępna, choć nie uproszczona.

Podejmując lekturę *Szkiców o wierze*, czytelnik ma okazję najpierw zapoznać się ze współczesnym pojmowaniem wiary. Znajdzie więc zapewne potwierdzenie i pogłębienie własnych intuicji o jej osobowym charakterze, co odzwierciedlają podtytuły rozdziału, prezentujące wiarę rozumianą jako „orientacja osoby na Boga” w poczwórnym aspekcie, a mianowicie odpowiedzi, spotkania i dialogu, przyłgnięcia i komunii oraz przymierza z Bogiem w Chrystusie. Przywołana dalej analiza łacińskiego *credere* ukazuje, idąc za myślą św. Augustyna i św. Tomasza, trzy wymiary, a właściwie troistość przedmiotu wiary teologicznej: *credere Deo*, czyli wierzyć Bogu, że jest prawdziwym, co On objawia; *Deum credere*, czyli wierzyć w istnienie Boga, oraz *in Deum credere*, czyli wierzyć w Boga, wierząc, kochać. Osobowy charakter wiary nie wyczerpuje się w doświadczeniu jednostki, ale rozciąga się na jej wspólnotowe przeżywanie. Znajduje ono swój wyraz w więzi chrześcijanina ze wspólnotą Kościoła, w przyjmowaniu od niego nauki wiary oraz podtrzymywaniu wiary i rozwijaniu jej przez celebrację sakramentów. Rozważania dotyczące pojęcia wiary zamyka zwięzła analiza odniesień chrześcijaństwa i filozofii.

Kolejny rozdział książki zapoznaje bliżej czytelnika z myślą kard. J.H. Newmana (†1890), jednego z najwybitniejszych apologetów XIX w. Teolog ten, mający za sobą drogę wiary, wiodącą od doświadczeń anglikańskiego pastora, wykładowcy uniwersytetu w Oxfordzie i prekursora ruchu

ekumenicznego do przyjęcia święceń kapłańskich w Kościele katolickim i szerokiej działalności duszpastersko-publicystycznej, podejmuje problematykę usprawiedliwienia wiary katolickiej wobec wyzwań kultury XIX w., naznaczających religię znamiem racjonalizmu i liberalizmu. W zwięzły sposób czytelnik poznaje apologię rozumności wiary, która została przeprowadzona w oparciu o jej osobowy i wspólnotowy charakter oraz jej dynamizm, wyrażający się w tradycji i jej rozwoju. Pozwoliło to w nowy sposób postawić pytanie o istotę prawdy oraz o jej życiowe odniesienia i sposoby weryfikacji, zwłaszcza w świetle szerszego („całościowego”) spojrzenia na racjonalność nauki. To „przedmiotowe” podejście zostaje dopełnione aspektem „podmiotowym”, polegającym na odkryciu zasadniczej wartości rozstrzygnięć sumienia w wyborze wiary (bliskie opcji fundamentalnej) w opozycji do ograniczonej „pewności” rozumu. Przywołana na koniec eseju idea „wyobraźni religijnej” (równowaznik rzeczywistości) wskazuje zarówno na inne narzędzie zdobywania pewności w wierze, jak i oznacza wsparcie sfery moralnej i uczuciowej wiary.

Ksiądz A. Perzyński przedstawia jeszcze inne podejście do wiary katolickiej, a mianowicie w wydaniu uczonego i apologety, jakim był C.S. Lewis (†1963). Punktem wyjścia jego myśli jest rzeczywistość nastawiona na prawdę ludzkiej natury, która dzięki wierze zyskuje możliwość swojej rozumnej i pełnej realizacji. C.S. Lewis wskazuje, że warunkiem odzyskania życiowej orientacji, będącej zwróceniem ku Bogu, jest integralne przeżywanie wiary, tzn. w harmonii akceptacji prawd religijnych przez rozum wraz z zawierzeniem i przyłgnięciem do Boga wolą i uczuciem. Motywu wiary jest rozpoznanie misterium Wcielenia Syna Bożego, w którym Bóg stał się „maksymalnie” dostępny człowiekowi. W przekonaniu C.S. Lewisa wiara jest drogą do całej (więcej niż tylko „naukowej”) prawdy o człowieku i świecie, tym samym stając się kluczem do rozumienia rzeczywistości, postrzeganej jako historii z centrum w chrześcijańskim wydarzeniu. Zagłębianie się rozumu w naturę wiedzy też do rozpoznania dramatu grzechu jako aktualnej, realnej sytuacji człowieka, domagającej się ocalającej interwencji Boga. Jest to równocześnie okazją do podniesienia kwestii istoty chrześcijaństwa.

Jeszcze inne podejście do wiary zawiera *Pieśń o moim Chrystusie* Romana Brandstaettera (†1987). Ksiądz A. Perzyński porównując ewangeliczne relacje o wydarzeniach paschalnych z treścią poematu wydobywa z nich szczegóły i aspekty, które ożywają w swoim dramatyzmie i uczuciowości dzięki myśli R. Brandstaettera, łączącej poezję z właściwą wyznawcom judaizmu wrażliwością na świat Biblii. Wprowadzanie wydarzeń wielkanocnych w perspektywę współczesną pozwala czytelnikowi na nowo doświadczyć ich dramatyzm, jak i aktualności.

Kończąc jednak warto nadmienić, że każda z postaci prezentowana jest na tle szerszego kontekstu biograficznego. Choć przedkładany tomik raczej nie należy do lektur łatwych, to jednak spotkanie z wiarą trzech wielkich chrześcijan zapewne ubogaci własną wiarę.

ks. Grzegorz Dziewulski, Łódź